

JOSEP VICENT EGEA, COMPOSITOR

"HI HA PATRONS ESTABLERTS, PERÒ JO NO VULL SEGUIR-LOS. VULL ARRISCAR-ME A CREAR-NE NOUS"

Compositor, director i pedagog. J. Vicent Egea, nascut en 1966 a Cocentaina, combina estrenes musicals amb noves edicions i gravacions que li impedeixen en moltes ocasions disposar de temps per atendre els nombrosos encàrrecs pendents. Amb multitud de premis de composició, combina actualment la tasca docent com a professor de l'Escola d'Alts Estudis Musicals de Galícia, professor dels cursos de tècnica orquestral organitzats per la Federació Galega de Bandes i per l'IGAEM a Lugo, director titular de la Banda Municipal de Pamplona, així com altres col·laboracions esporàdiques en diverses orquestres i agrupacions corals de tot l'Estat. Ha estat membre de jurat a certàmens en repetides ocasions, i entre els futurs projectes es troba l'encàrrec del govern de Navarra per a la formació de professorat per a escoles i conservatoris el curs pròxim.

El que l'ha fet més conegut a aquesta zona és la revolució que ha aportat a les composicions de música festera, una mínima part anecdòtica dins la seua carrera, però de la que té una particular visió, molt significativa del desencontre que de vegades hi ha hagut entre ell i el món fester.

La música festera està encasellada?

No, i fins i tot de cara al carrer cada dia estan fent-se més coses i nous atreviments, que falta feia.

Per què costa tant que les noves obres quallen en la seua interpretació al carrer?

Amb açò hi ha molts temes a tractar. S'hauria de fer un estudi sociològic on entrara l'economia, la cultura,

els gustos... i dels gustos s'hauria de parlar de qui, si dels compositors, els festers, o els músics. Encara que agrade, què preferixen tocar les bandes a les entrades?: una cosa fàcil, que saps que sonarà, que no s'han de complicar seguint el paper. Perquè fer bé música festera és com fer una obra, i requereix d'assajar, d'equilibris, i això en el carrer és quasi impossible. Hi ha excepcions que han demostrat que si que es pot fer i tant de bo hi haja gent que ho puga acceptar. Però lamentablement la majoria de festers el que volen és una regularitat que va d'allò més banal al més primitiu.

Penses que s'ha produït una lleugera evolució als últims anys en este sentit?

Fa deu anys el més novedós era alguna excepció i ja està. Ara estan eixint uns noms que jo no coneixia i estan fent música que està més prop del que està fent-se hui que no el de sempre.

Creus que has tingut part de culpa en aquest trencament?

Espere que sí. No sé si els agrada molt als festers este fet, però sembla que sí que hi ha una espècie de seguiment a no conformar-se amb allò de sempre.

La seua música

Però l'aplicació real al carrer de la nova música festera no s'ha produït en el teu cas com en el d'aquells que en un principi et van seguir.

Pot ser, però no tinc estadístiques. Hi ha altres factors. Està clar que si jo estiguera dirigint una banda ací escolliria com a repertori les meues obres. Això ajuda molt, i de fet a Cocentaina ha passat durant molts anys. Si tu estàs ací i eres el primer que promociones la teua música arribarà molt més al fester. Evidentment el que es coneix més s'estima més. Una música que és cinc-centes voltes més complicada i sols la sents una volta i ja està no pots traure-li res. És com si et mostren un quadre d'avantguarda que té un missatge i et demanen una valoració si sols l'has pogut vore un segon. No es pot entendre. Per això gravar esta música ajuda molt. **En la música de festes que es toca al carrer, la majoria de voltes juguen tres veus. Això cinquanta músics ho reforcen i sona com un canó.** D'acord, però és molt

elemental. **Si multipliques la informació el resultat és altra cosa.** Ara bé, que la gent ho capte o no ja no és el problema del compositor. Es pot fer un quadre en tres colors o en 50.000. El segon tindrà molts més colors i molts més detalls en els que fixar-se. Si vols valorar-ho en la seua complexitat hauràs de fer una anàlisi molt més detinguda.

Creus que els festers no han valorat la teua música en la seua complexitat?

L'experiència em demostra que no. Moltes voltes, fins i tot en el ritme més simple de pas-doble, no saben portar el pas. Amb Cordó 95 per exemple em digueren que no es podia formar perquè el bombo estava a contratemps. Aleshores el concepte del bé i el mal en l'evolució de la música, què el determina eixe fester? Si jo he d'estar limitat a no poder posar una nota al bombo a contratemps no em sent artista. No em sent artista ni compositor. Em sent un prostitut de música festera per a que ells puguen aspirar a les seues il·lusions. A mi que em perdonen, però jo em negue a fer això, i si no volen tocar el que he fet que no ho toquen, si consideren que està mal perquè està a contratemps.

La reacció natural de molta gent és que la teua música no es pot formar.

Que no es forme és una cosa, però que no es puga formar una altra. Possibilitat en té. De fet, per a mi escriure música festera és com tornar al "xupó". M'he de frenar i dir, "no Vicent, açò és per a ací, anem a controlar-se". Però d'ahí a arribar a allò simple i vulgar em negue. Si és més simple la gent ho memoritzarà, ho cantarà,... però no aporta res per a mi.

Quina relació guarda Pic Negre amb Cordó 95?

Si mirem les dates ens ho explicaran. Jo he estat un lapsus de deu anys sense escriure música festera, i vaig tornar amb el pas-doble Guys' Band. En Pic Negre tenia 17 ó 18 anys, així que espere i desitge que sí que es veja una distància.

La música al carrer

Una solució per a trencar la monotonia en l'elecció de marxes a les voltetes o entrades podria ser un control i regulació de les obres que s'interpreten?

S'ha parlat molt d'això. I jo crec que fa uns anys es feia. Però els gustos musicals moltes voltes xoquen amb la qualitat, com va passar amb la Macarena de Los del Río. Hi ha fenòmens sociològics com el Xocolatero, que sí que peguen, perquè el Xocolatero no té res de moro si l'analitza tècnicament. És un pas-doble flamenc amb cadències andaluses. L'èxit no té explicació. És com la Macarena, o com va passar amb "Maria Jesús y su Acordeón". Són coses que peguen i pel que siga la gent també vol mites i punts de referència.

La gent no vol calfar-se el cap per entendre la música, i a l'igual que amb els quadres, si sols hi ha un color millor, així ho digereix abans.

Exacte. Apropar-te i veure proporcions, tot eixe tipus de valoracions a la gent sembla que no li interesse. I potser no li té perquè interessar. S'ha de saber per a qui consumim. A mi em pot molestar que un crític de música en un concert de música clàssica em faça una crítica i em diga que una secció de la banda no ha funcionat. Òbviament és diferent que m'ho diga un d'una filà.

Què opina de la dolçaina? Quines possibilitats té eixe instrument en la seua inclusió a la música festera?

Molt limitades, però degut a que socialment està molt instaurada, acceptada, i la gent al·lucina amb estos grups ho vaig voler posar. En Cordó i Marfil ho vaig incloure. Després vaig fer alguna cosa per a dolçaines, però soles. Jo crec més en elles soles que en la fússió en la banda. A més a més és un instrument molt difícil d'afinar. El resultat de la fusió amb la banda és pintoresc. Ací queda bé, però des d'una altra perspectiva llunyana és molt estrany. Quan hi ha un element cultural que el viu o el sent prop no pots ser objectiu en el que realment és: un instrument amb moltíssimes deficiències tècniques en el que no es poden tocar moltes notes, i està molt limitat.

La qualitat musical de les Bandes de Música que participen a les desfilades al carrer com la qualifiquen?

Depén. Si tu agafes un pas-doble i toques tres veus sona molt fort, però molt buit. Si tu agafes una orquestració més àmplia i cuidadosa repartida pels membres no sona tant, però sona una riquesa més polifònica i repartida. Però al final tots acaben tocant les primeres veus i anul·lant la resta de la música. Les bandes són molt còmodes. A més hauríem de parlar de l'afinació, els contractats,...

No sé perquè és valora el tocar més

fort, com si la banda que més fort toque és millor. No es plantegen el com sona ni el límit. Els picats durs, veus inventades i girs que no li peguen en absolut...

Què opines de la manera en la que es toca la percussió al carrer?

Hi hauria molt a parlar. De tocar uns ritmes totalment anquilosats han passat a que algun sector se n'haja eixit a tocar d'una manera controlada coherent d'aquesta rigidesa. Però hi ha un límit que a partir d'ahí sembla que tot siga una improvisació. Crec que va ser Joan Iborra qui va començar a fer coses irregulars. Al principi dius que és algo novedós. Però el límit entre el que està bé i el mal és molt xicotet, i qualsevol timbaler no està capacitat per a tocar cinquillos i coses sincopades, i de vegades s'armen uns bullits considerables. A més, quan es toca fort els festers ho aplaudeixen, i quan hi ha coses que realment estan ben fetes no es valoren. Això del ritme hi ha coses que són molt dolentes. Fets tan elementals com que la música ha de tindre una sèrie de respiracions s'anul·la per complet. Quan s'acaba la marxa s'enllaça amb l'altra i de vegades amb un brick, el que ho destrossa.

Les entrades haurien de ser com concerts a l'aire lliure?

Sóc conscient que no es pot pretendre que al carrer es toque com a un concert, però també la banda en algun moment hauria de plantejar-se un canvi.

Pateixes quan sents les bandes al carrer?

Sí toquen la meua música sí. Quan no està bé s'aplega a un punt que la música, un element tant important en la festa, passa a ser decoració. Desconnectes i és com estar al pub. El pitjor que pot passar a la música és això: ser decoració. Als moros i cristians, de repent, alguna cosa et sorprén i et connectes, el que vol dir que estaves en un estat totalment passiu.

Un trencament d'allò establert

Qualificaries de revolucionària la teua música festera?

Són revolucions tan discretes... És com la música renaixentista però amb unes xicotetes modificacions. Si plantejara una marxa mora on no hi haguera ni paper ni saberes on comença i on acaba. O plantejaments de tipus filosòfics com els que s'han fet a la música contemporània. A Marfil he fet xicotetes coses com que el músic puga improvisar encara que limitant-ho molt a una nota en concret. Això sí que seria eixir-se'n de

mare, però de vegades val la pena reservar-se per a altre tipus de composicions com un quartet de corda on saps que si que va a valorar-se. Moltes voltes et plantejes si té sentit fer obres com **Catarsis o no calfar-se el cap i fer el que saps que va a tocar-se i invertir eixe temps en altre medi com el simfònic.**

Creus que has creat escola?

Jo no he volgut, però tots som persones i s'influen uns d'altres. El que sí que puc dir és que estant de jurat de composició he pogut veure coses que eren meues a altres partitures. I hi ha coses sonant que tenen molt d'èxit i tenen coses meues. Per exemple la música mixolídia a les marxas cristianes, no s'havia gastat abans de Catarsis. He estat a jurats on hi ha plagis que podrien ser fins i tot denunciabls.

Et refereixes a les darreres marxas —Glòria, Cid, Te Deum...— de Pedro Joaquín Frances que tant d'èxit estan tenint?

No sé si era ell exactament. Però a les seues composicions s'utilitzen les escales mixolídi. Ha agafat la vena medieval de la música, que dona molt de joc, a l'igual que jugar amb eixa instrumentació, que dona un caràcter arcaic. O igual que el tema de les quartes, que jo vaig introduir a Catarsis, que fins al moment no s'havien sentit en marxas cristianes. Perquè les possibilitats a les marxas eren: o anar-te'n a un estil més tècnic i antifester d'Amando Blanquer, un treball de poema simfònic sobre base cristiana o motete religiós; o l'altra possibilitat era seguir a Gentileza. Aleshores jo vaig decidir agafar els modes grecs, amb eixa funcionalitat i fer-ho quadrar en l'estructura de la marxa cristiana. És com un patró. Ja saps que fer això funciona, però ve voltes que dius, doncs jo no vull fer això, no vull seguir eixos patrons. El que vull és crear-ne més, i m'arrisque a que no funcione.

Et dones per vençut ja o encara vols intentar-ho més?

La veritat és que fa més de 15 anys que dic "ésta serà la última". En la dolçaina per exemple sí que crec que ja no vaig a fer res més, almenys per a dolçaina i banda. En la música festera és una espècie de droga, perquè tens idees i van rondant-te ahí, i escriure-les és una espècie de desfogue.

SERGI CASTILLO I PRATS

